

21.09.2020

Asia/14

§ 569

V 7.10.2020, Valtuutettu Petrus Pennasen aloite petoeläinten pesimisen tukemisesta

HEL 2019-012943 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Petrus Pennasen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Petrus Pennanen ja 14 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että selvitetään miten kaupunki voi edistää petoeläinten pesimistä esimerkiksi puistoissa sekä talojen katoilla ja pihoilla.

Kaupunkilaistuminen on lukuisten nisäkäs- ja lintulajien megatrendi. Villien eläinten kesyyntyminen eli ihmisarkuuden väheneminen on kaupunkiolloissa uusi, mutta vääjäämätön ilmiö.

Kaupunkieläimillä on kaupunkilaisille merkittävä virkistysarvo, mutta joidenkin lajien yksilöt tai populaatiot tuottavat objektiivisesti, esimerkiksi euroissa, mitattavia vahinkoja, (kuten kaniin tai rottien jyrshintäuhot), toiset lajit puolestaan pikemminkin subjektiivisesti koettuja haittoja (lokit, hanhet). Jälkimmäiset lajit myös jakavat asukkaiden mielipiteitä voimakkaimmin. Sen sijaan esimerkiksi rottien torjunnan mielekkyyttä harvoin kyseenalaistetaan. Luonnontieteellisestä näkökulmasta eläimiä

ei voi jakaa hyödyllisiin ja haitallisiin, mutta yhteiskunnan toiminnan näkökulmasta tällainen jako voidaan tehdä.

Kaupunkiympäristön toimialalla, Korkeasaaren eläintarhassa ja Starassa on työntekijöitä, joilla on elänekologista ja riistaeläintieteen asiantuntemusta. Toimialojen välinen kaupunkieläintyöryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa käsittelemään alan ajankohtaisia kysymyksiä. Lisäksi valmisteilla olevassa luonnon monimuotoisuuden turvaamisen (LUMO) ohjelmassa on mukana toimenpiteitä eläinten pesimisen edistämiseksi.

Pääsääntöisesti petoeläinten kaupunkilaistuminen tapahtuu omavaraisesti, yksilöiden sopeutumisenä ravinnon tarjontaan ja ihmistoiminnan aiheuttamaan häiriöön. Aloitteen esimerkilajeista kanahaukan noin 30–40 parin kanta Helsingissä on Suomen ellei Euroopan tihein, eikä se perustu tekopesiin, vaan laadukkaisiin varttuneisiin metsiin ja saalistarjontaan niiden välisillä tiheästi rakennetuilla alueilla. Lumikko käyttää pesintään ja saalistukseen tärkeimpien saalistajiensa myyrien koloja, jotka eivät ole kantaa rajoittava tekijä. Huuhkajan kaupunkilaistuminen sai näkyvyyttä vuonna 2011 Forumin katon pesinnän ansiosta, mutta ei ole jatkunut sen jälkeen. Lintuharrastajien tekemät huuhkajan pesälaitokset eivät ole tulleet asutuiksi.

Tiheä kettukanta on jo olemassa, ja sen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen on kaksijakoinen. Kettu on yleispeto, jonka saalistuksesta valtaosa kohdistuu runsaisiin lajeihin. Saalistuspaine kohdistuu enemmän tai vähemmän sattumanvaraisesti kuitenkin myös esimerkiksi maassa pesiviin lintuihin, joiden kantoja halutaan suojella. Lintuvesialueilta ja saaristosta pyydystetään vieraspetolajien minkin ja supikoiran lisäksi myös kettuja. Lintuvesillä eivät kyseessä ole myöskään satunnaiset ketun vierailut, vaan alueet ovat etenkin keväisin houkuttelevia kohteita ympäröivän asutuksen ylläpitämälle kettukannalle. Esimerkiksi Vanhankaupunginlahden linnuston poikastuotanto on jatkuvasti heikkoa, ja tärkein syy siihen on eri petojen saalistuspaine, jonka pienentämiseksi tarvittaisiin nykyistäkin tehokkaampaa petopyyntiä.

Haitalliseksi koettujen runsaiden lajien säätelystä annetaan kaupunkiympäristön toimialalle paljon palautetta ja ehdotuksia, myös biologiseen torjuntaan liittyviä. Saalistajien säätelykyky on rajallinen eikä täsmällinen, eivätkä lajit ole kovin tehokkaasti houkuteltavissa pesimään juuri niihin paikkoihin, joissa niistä olisi suurin hyöty ja pienin haitta. Useiden kookkaiden ja tehokkaasti saalistavien petoeläinlajien kaupunkilaistumista kuitenkin on tapahtunut luontaisesti viime vuosikymmeninä, eikä ilmiön heikkenemistä ole näköpiirissä.

21.09.2020

Asia/14

Asiasta on saatu kaupunkiympäristön toimialan ympäristö- ja lupajaoston lausunto. Vastaus on lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja päätti 15.4.2020 § 3, että hallintosäännön 30 luvun 11 §:ssä tarkoitettujen valtuutettujen aloitteet, joiden kaupunginvaltuustolle esittämisen määräaika on 1.4.—7.10.2020, tulee kaupunginhallituksen esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi viimeistään 7.10.2020. Hallintosäännön 30 luvun 20 §:n mukaan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja voi erityisestä syystä myöntää kaupunginhallitukselle luvan 30 luvussa tarkoitettujen määräaikojen ylittämiseen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Petrus Pennasen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto 23.04.2020 § 69

HEL 2019-012943 T 00 00 03

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon.

Petrus Pennanen ja 14 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan 11.12.2019 petoeläinten pesinnän tukemista luonnollisena keinona rajoittaa eräiden runsaiden kaupunkieläinten, kuten lokkien, valkoposkihien, rottien, myyrien ja rusakoiden aiheuttamia haittoja. Esimerkkeinä hyödyllisistä, muiden lajien kantaa säätelevistä pedoista aloitteessa mainitaan kettu, lumikko, huuhkaja ja kanahaukka. Valtuutetut

pyytävät selvittämään, miten kaupunki voi edistää petoeläinlajien pesimistä esimerkiksi puistoissa sekä talojen katoilla ja piholla.

Kaupunkilaistuminen on ihmiskunnan ja lukuisten nisäkäs- ja lintulajien megatrendi. Kaupunkiekologia on nuori mutta jo vakiintunut tieteenala, joka tutkii eliölajeja ja niiden keskinäisiä suhteita kaupunkiympäristössä. Luonnontieteellisestä näkökulmasta eläimiä ei voi jakaa hyödyllisiin ja haitallisiin, mutta yhteiskunnan toiminnan näkökulmasta tällainen jako voidaan tehdä.

Kaupunkieläimillä on tyypillisesti kaupunkilaisille merkittävä virkistysarvo, mutta joidenkin lajien yksilöt tai populaatiot tuottavat objektiivisesti esimerkiksi euroissa mitattavia vahinkoja (kuten kaniin tai rottien jyräntäuhot), toiset lajit puolestaan pikemminkin subjektiivisesti koettuja haittoja (lokit, hanhet). Jälkimmäiset lajit myös jakavat asukkaiden mielipiteitä voimakkaimmin. Sen sijaan esimerkiksi rottien torjunnan mielekkyyttä harvoin kyseenalaistetaan.

Kaupunkiympäristön toimialalla, Korkeasaaren eläintarhassa ja Starassa on useita työntekijöitä, joilla on elänekologista ja riistaeläintieteen asiantuntemusta. Toimialojen välinen kaupunkieläintyöryhmä kokoontuu kahdesti vuodessa pohtimaan alan ajankohtaisia kysymyksiä.

Laadittavana olevassa luonnon monimuotoisuuden turvaamisen (LU-MO) ohjelmassa on mukana toimenpiteitä eläinten pesimisen edistämiseksi.

Pääsääntöisesti petoeläinten kaupunkilaistuminen tapahtuu omavaraisesti, yksilöiden sopeutumisena ravinnon tarjontaan ja ihmistoiminnan aiheuttamaan häiriöön. Aloitteen esimerkkilajeista kanahaukan noin 30-40 parin kanta Helsingissä on Suomen ellei Euroopan tihein, eikä se perustu tekopesiin, vaan laadukkaisiin varttuneisiin metsiin ja saalistarjontaan niiden välisillä tiheästi rakennetuilla alueilla. Lumikko käyttää pesintään ja saalistukseen tärkeimpien saalistajiensa myyrien koloja, jotka eivät ole kantaa rajoittava tekijä. Huuhkajan kaupunkilaistuminen sai näkyvyyttä vuonna 2011 Forumin katon pesinnän ansiosta, mutta ei ole jatkunut sen jälkeen. Lintuharrastajien tekemät huuhkajan pesälaitokset eivät ole tulleet asutuiksi. Muiden pöllöjen pönttöjä, jotka on ripustettu lintutieteellisen tutkimuksen tarpeisiin, Helsingissä on melko kattavasti isommilla metsäalueilla ja kartanopuistoissa.

Kettu on erimerkkilajeista mielenkiintoisin sikäli, että helposti pesälualaksi kaivettavan maan saatavuus saattaisi olla kannan lisääntymistä rajoittava tekijä. Pääkaupunkiseudulta on kuitenkin jo useita esimerkkejä pesinnöistä omakoti- ja kerrostalojen sekä toimistorakennusten tonteilla, joiden täyttömaa on luontaista moreenimaaperää helpompaa kaivettavaa. Tiheä kettukanta on jo olemassa, ja sen vaikutus luonnon

monimuotoisuuteen on kaksijakoinen. Kettu on yleispeto, jonka saalistuksesta valtaosa kohdistuu runsaisiin lajeihin. Saalistuspaine kohdistuu enemmän tai vähemmän sattumanvaraisesti kuitenkin myös esimerkiksi maassa pesiviin lintuihin, joiden kantoja haluttaisiin suojella. Lintuvesialueilta ja saaristosta pyydystetään vieraspetolajien minkin ja supikoiran lisäksi myös kettuja. Lintuvesillä eivät kyseessä ole myöskään satunnaiset ketun vierailut, vaan alueet ovat etenkin keväisin houkuttelevia kohteita ympäröivän asutuksen ylläpitämälle kettukannalle. Esimerkiksi Vanhankaupunginlahden linnuston poikastuotanto on jatkuvasti heikkoa, ja tärkein syy siihen on eri petojen saalistuspaine, jonka pienentämiseksi tarvittaisiin nykyistäkin tehokkaampaa petopyyntiä.

Haitalliseksi koettujen runsaiden lajien säätelystä annetaan kaupunkiympäristön toimialalle paljon palautetta ja ehdotuksia, myös biologiseen torjuntaan liittyviä. Saalistajien säätelykyky on rajallinen eikä täsmällinen, eivätkä lajit ole kovin tehokkaasti houkuteltavissa pesimään juuri niihin paikkoihin, joissa niistä olisi suurin hyöty ja pienin haitta. Useiden kookkaiden ja tehokkaasti saalistavien petoeläinlajien kaupunkilaistumista kuitenkin on tapahtunut luontaisesti viime vuosikymmeninä, eikä ilmiön heikkenemistä ole näköpiirissä.

Ravintoketjun huipulla sijaitsevan merikotkan mahdollisen pesinnän onnistuminen Vanhankaupunginlahdella olisi mielenkiintoinen luontaisesti syntynyt biologinen koe siitä, rajoittaako merikotkan läsnäolo ja saalistus esim. haitalliseksi koettua valkoposkihanhien laidunnusta lähialueilla ja missä määrin lintuveden suojeluarvoltaan merkittävimmät vesilintulajit kärsivät merikotkien läsnäolosta.

Esittelijä

va. yksikön päällikkö
Johanna Af Hällström

Lisätiedot

Raimo Pakarinen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 31534
raimo.pakarinen(a)hel.fi